

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

11 martie 2014

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Ursache Petru,

Judecători – Timofti Vladimir, Nicolaev Ghenadie, Alerguș Constantin,

Gordilă Nicolae,

cu participarea:

procurorului – Suvac Nicolae,

avocatei – Soțchi Inna,

inculpatului - Mereuță Titu,

a judecat în ședință publică recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Bender, Bațura Raisa, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bender din 19 martie 2013 în cauza penală privindu-l pe

Mereuță Titu Mihail, născut la 20 aprilie 1947, originar și domiciliat în s. Opaci, r-nul Căușeni;

termenul de examinare a cauzei fiind:

- în prima instanță din 28.06.2012 pînă la 21.12.2012;
- în instanța de apel din 19.01.2013 pînă la 19.03.2013;
- în instanța de recurs din 06.11.2013 pînă la 11.03.2014.

Procedura de citare a fost legal executată.

Procurorul Suvac Nicolae s-a pronunțat pentru admiterea recursului ordinar în sensul declarat.

Inculpatul Mereuță Titu și avocata Soțchi Inna au solicitat respingerea recursului ordinar, cu menținerea hotărîrii atacate.

Asupra recursului în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Căușeni din 21 decembrie 2012, cauza fiind examinată în procedura prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală, a fost încetat procesul penal în privința lui Mereuță Titu pe art. 328 alin. (1) Cod penal, pe motiv că fapta nu este prevăzută de legea penală ca infracțiune.

Mereuță Titu a fost tras la răspundere contravențională, conform art. 313 Cod contravențional.

1.1. Prin decizia Judecătoriei Căușeni din 21 decembrie 2012, a fost încetat procesul contravențional în privința lui Mereuță Titu pe art. 313 Cod contravențional, din motivul expirării termenului de prescripție.

2. În fapt, prima instanță a reținut, că Mereuță Titu, deținînd în perioada 2010-2011 funcția de director al școlii medii din s. Opaci, r-nul Căușeni în baza

ordinului DGÎTS Căușeni nr.31 K din 05.05.1979, fiind persoană cu funcție de răspundere, căreia într-o unitate de stat i-au fost acordate, prin numire, drepturi și obligații în vederea exercitării funcțiilor autorității publice și a acțiunilor administrative de dispoziție și organizatorico-economice, depășindu-și atribuțiile de serviciu, contrar prevederilor pct. 1 din HG RM nr.474 din 28.04.1998 “Cu privire la aplicarea mașinilor de casă și control cu memorie fiscală pentru efectuarea decontărilor în numerar”, pct.17 al Regulamentului privind organizarea și desfășurarea examenelor de absolvire externe la sesiunea 2010, aprobat prin ordinul Ministerului Educației al RM nr. 892 din 24.12.2009 și pct.18 al Regulamentului privind organizarea și desfășurarea examenelor de absolvire externe la sesiunea 2011, aprobat prin ordinul Ministerului Educației al RM nr.902 din 20.12.2010, a dat indicații pentru acumularea numerarului de la elevii externiști, fără aplicarea mașinilor de casă și control cu memorie fiscală și ca mijloacele colectate să fie direct repartizate profesorilor, fără depunerea lor la contul Primăriei s. Opaci, în care se deservește instituția. Ca urmare din aceste sume nu au fost calculate și nu s-au vărsat în bugetul public impozitul pe venit, contribuțiile sociale de stat obligatorii și primele de asigurare obligatorie de asistență medicală.

Conform listelor de plată, la sesiunea anului 2010, mijloacele bănești încasate de la candidații externi și achitate profesorilor pentru orele aferente susținerii diferențelor de program au constituit 49028 lei, iar din sumele taxei încasate pentru susținerea examenelor de absolvire s-a achitat membrilor comisiei și supraveghetorilor 9600 lei.

Conform listelor de plată, la sesiunea anului 2011, mijloacele bănești încasate de la candidații externi și achitate profesorilor pentru orele aferente susținerii diferențelor de program au constituit 32870 lei, iar din sumele taxei încasate pentru susținerea examenelor de absolvire s-a achitat membrilor comisiei și supraveghetorilor 6900 lei.

Astfel, în rezultatul acțiunilor ilegale ale directorului școlii medii din s. Opaci, Mereuță Titu, din plățile efectuate profesorilor, membrilor comisiilor de examinare și supraveghetorilor, contrar prevederilor art. 15 lit. a) din Codul fiscal, Legea nr. 1163- XIII din 24.04.1997 și cadrului normativ în domeniu, nu s-au calculat și nu s-au vărsat la bugetul de stat și fondurile asigurătorii următoarele plăți : 11170,49 lei - impozit pe venit; 28535,42 lei - contribuții sociale de stat obligatorii; 6887,86 lei - prime de asigurare obligatorie de asistență medicală, în total 46593 lei.

În drept, acțiunile respective au fost încadrate în baza art. 313 Cod contravențional – excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu, adică săvârșirea unei acțiuni care depășește în mod vădit limitele drepturilor și atribuțiilor acordate prin lege și care contravine intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice, dacă fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii.

3. Sentința și decizia nominalizate au fost atacate cu apel de către procuror, care a solicitat casarea acestora, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei hotărâri prin care Mereuță Titu să fie condamnat în baza art. 328 alin. (1) Cod penal la amendă în mărime de 250 unități convenționale, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții publice și de interes public pe un termen de 2 ani.

În motivarea recursului procurorul a invocat, că instanța de judecată eronat a interpretat noțiunea de persoană publică și nu a luat în considerație că funcția de director de școală cade sub incidența acestei noțiuni, deoarece Mereuță Titu a comis infracțiunea incriminată activînd în funcția de director al școlii medii din s. Opaci, angajat în funcție în baza Ordinului Direcției de Învățămînt Căușeni, nr.31 K din 05.06.1979. Direcția de învățămînt Căușeni este una din subdiviziunile subordonate consiliului raional Căușeni și incontestabil este o instituție publică, și anume, prin ordinul acesteia Mereuță Titu a fost numit în funcția de director al școlii din s. Opaci. La fel, atît Direcția de învățămînt, cît și școala medie din s. Opaci îndeplinesc activități de interes public. Astfel, este incontestabil faptul, că în virtutea funcției deținute directorul școlii are împuterniciri și îndeplinește activități de interes public, potrivit prevederilor art. 9 alin.(1) lit. a) a Legii nr. 158 din 04.07.2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, care prevede că categoria funcționarilor publici de conducere include persoanele numite, în condițiile prezentei legi, în funcții publice de conducere, precum conducător și adjunct al conducătorului organului din subordinea Ministerelor și altor autorități administrative. Consideră, că acțiunile lui Mereuță Titu întrunesc elementele componente de infracțiune prevăzute la art. 328 alin.(1) Cod penal și nicidecum fapta incriminată nu constituie contravenția prevăzută la art. 313 Cod Contravențional. Consideră, că probele acumulate la urmărirea penală și cercetate în instanța de judecată au fost dobîndite în conformitate cu prevederile Codului de procedură penală, care dovedesc pe deplin vinovăția lui Mereuță Titu în comiterea infracțiunii incriminate. Inculpatul a recunoscut vinovăția în comiterea infracțiunii incriminate și a solicitat examinarea pricinii în procedură specială, pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, potrivit prevederilor art. 364¹ Cod de procedură penală.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bender din 19 martie 2013, a fost admis, din alte motive, apelul declarat de către procuror, casate sentința și decizia Judecătorei Căușeni din 21 decembrie 2012, rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărîre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Mereuță Titu a fost achitat de sub învinuirea de săvîrșire a infracțiunii prevăzute de art. 328 alin. (1) Cod penal, pe motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii.

4.1. Instanța și-a argumentat soluția prin aceea, că instanța de fond în mod eronat prin sentința sa a dispus încetarea procesului penal, din motivul că fapta nu este prevăzută de legea penală ca infracțiune, adoptînd o decizie contravențională în baza art.313 Cod contravențional și încetînd procesul contravențional în privința lui Mereuță Titu, din motivul expirării termenului de prescripție.

Sub acest aspect, instanța de apel a considerat, că instanța de fond întemeiat a ajuns la concluzia, că inculpatul Mereuță Titu nu este o persoană publică, dar este o persoană cu funcție de răspundere într-o unitate de stat și care nu este subiect al infracțiunii prevăzute la art.328 alin. (1) Cod penal. În circumstanțele menționate, instanța de fond urma să adopte o sentință de achitare, conform art. 390 alin.(1) pct. (3) Cod de procedură penală, în privința lui Mereuță Titu, pe motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

5. Nefiind de acord cu decizia nominalizată, indicînd prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, procurorul a declarat recurs ordinar, în care solicită casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, în alt complet de judecată, invocînd că:

- instanța de apel nu s-a pronunțat asupra motivelor invocate în apel și decizia atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția;

- consideră eronată și neîntemeiată aprecierea instanțelor judecătorești, precum că la momentul începerii urmăririi penale, punerii sub învinuire și judecării cauzei penale, faptele inculpatului nu mai erau prevăzute de legea penală întrucît prin Legea nr.245 din 02 februarie 2011 (în vigoare la 3 februarie 2012) au fost modificate dispozițiile art. 123 și 328 alin. (1) Cod penal, astfel încît subiect al infracțiunii de exces de putere poate fi doar persoana publică sau de demnitate publică, iar Mereuță Titu Mihail este persoană cu funcție de răspundere și nu are în același rînd și statutul de persoană publică, deoarece nu este funcționar public, iar funcția de director de școală nu este recunoscută prin lege o funcție publică;

- instanțele de judecată eronat au interpretat noțiunea de persoană publică (art. 123 alin. (2) CP) și nu au luat în considerație că funcția de director de școală cade sub incidența acestei noțiuni, deoarece Mereuță Titu a comis infracțiunea incriminată activînd în funcția de director al școlii medii din satul Opaci raionul Căușeni, angajat în funcție în baza Ordinului Direcției de Învățămînt Căușeni nr.31K din 5 iunie 1979. Direcția de Învățămînt Căușeni este una din subdiviziunile subordonate consiliului raional Căușeni și incontestabil este o instituție publică, și anume prin ordinul acesteia Mereuță Titu a fost numit în funcția de director al școlii. Atît Direcția de Învățămînt, cît și școala medie din satul Opaci îndeplinesc activități de interes public. Astfel, este incontestabil faptul că în virtutea funcției deținute directorul școlii are împuterniciri și îndeplinește activități de interes public;

- consideră că probele acumulate la urmărirea penală și cercetate în instanța de judecată au fost dobîndite în conformitate cu prevederile Codului de procedură penală și dovedesc pe deplin vinovăția lui Mereuță Titu în săvîrșirea infracțiunii incriminate, iar încadrarea juridică a faptei prejudiciabile a fost efectuată corect conform elementelor componente de infracțiune prevăzute de art.328 alin.(1) Cod penal;

- în situația în care instanța de apel, la data pronunțării deciziei considera că conform legii invocate, inculpatul Mereuță Titu nu poate avea calitatea de subiect al infracțiunii, respectiva urma a lua în considerație faptul că la săvîrșirea de facto a acțiunilor constatate de către ambele instanțe, acestea (acțiunile) erau prejudiciabile, iar faptele în sine întruneau elementele infracțiunii prevăzute la art.328 alin.(1) Cod penal;

- inculpatul Mereuță Titu și-a recunoscut vinovăția în săvîrșirea infracțiunii incriminate și a solicitat examinarea în instanța de fond a pricinii în procedură specială, pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, potrivit prevederilor art.364¹ Cod de procedură penală, iar instanța de fond a confirmat cererea inculpatului și a examinat cauza penală în procedură specială;

- instanța de apel, pronunțînd o nouă hotărîre de achitare, a făcut trimitere la aceleași probe, care au fost apreciate de instanța de fond fără a le verifica în

ședința de judecată a instanței de apel, ceea ce contravine prevederilor art.419 Cod de procedură penală conform căruia, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în prima instanță.

6. Verificând argumentele invocate în recursul declarat în raport cu actele cauzei, Colegiul penal lărgit consideră că acesta urmează a fi admis reieșind din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 422 Cod de procedură penală, recursul se declară în termen de 30 de zile de la data pronunțării deciziei.

În speță se constată, că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul ordinar la 19 aprilie 2013 împotriva deciziei instanței de apel din 19 martie 2013 pronunțată în ședința publică pe 19 martie 2013, în termen.

Potrivit art. 414 Cod de procedură penală (red. 27.10.2012), instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. În vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor. Instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate la dosar în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

La chestiuni de drept se referă cele ce țin de faptul: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just; dacă normele de drept procesual penal sau administrativ au fost corect aplicate și hotărîrea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.

Colegiul penal lărgit constată, că instanța de apel la examinarea apelului declarat nu a respectat cerințele art. 414 Cod de procedură penală, nu a răspuns la modul cuvenit la toate motivele invocate de apelant, în legătură cu ce în baza temeiului pentru recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală urmează a fi casată decizia instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel, deoarece această eroare nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit apelului declarat de către procuror (Vol. III, f.d. 160-161), criticându-se legalitatea și temeinicia sentinței, se invocă următoarele:

„- instanța de apel eronat a interpretat noțiunea de persoană publică și nu a luat în considerație că funcția de director de școală cade sub incidența acestei noțiuni, deoarece Mereuță Titu a comis infracțiunea incriminată, activînd în funcția de director al școlii medii din s. Opaci, r-nul Căușeni, angajat în funcție în baza Ordinului Direcției de învățământ Căușeni, nr.31 K din 05.06.1979.

Direcția de învățământ Căușeni este una din subdiviziunile subordonate consiliului raional Căușeni și incontestabil este o instituție publică, și anume prin

ordinul acesteia Mereuță Titu a fost numit în funcția de director al școlii din s. Opaci, r-nul Căușeni.

La fel, atât Direcția de învățământ, cât și școala medie din s. Opaci îndeplinesc activități de interes public. Astfel, este incontestabil faptul că în virtutea funcției deținute directorul școlii are împuterniciri și îndeplinește activități de interes public.

Potrivit prevederilor art. 9 alin.(1) lit. a) al Legii nr. 158 din 04.07.2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public prevede, că categoria funcționarilor publici de conducere include persoanele numite, în condițiile prezentei legi, în funcții publice de conducere precum conducător și adjunct al conducătorului organului din subordinea ministerelor și altor autorități administrative.

Din aceste considerente rezultă clar că acțiunile lui Mereuță Titu întrunesc elementele componentei de infracțiune prevăzute la art. 328 alin.(1) Cod penal și nicidecum fapta incriminată nu constituie contravenția prevăzută la art. 313 Cod Contravențional.

- probele acumulate la urmărirea penală și cercetate în instanța de judecată au fost dobândite în conformitate cu prevederile Codului de Procedură Penală care dovedesc pe deplin vinovăția lui Mereuță Titu în comiterea infracțiunii incriminate și consideră că calificarea faptei prejudiciabile a fost efectuată corect conform elementelor componentei de infracțiune prevăzute de art. 328 alin.(1) Cod penal.

- inculpatul a recunoscut vinovăția în comiterea infracțiunii incriminate și a solicitat examinarea pricinii în procedură specială, pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, potrivit prevederilor art. 364¹ Cod de procedură penală”.

Anume asupra acestor motive invocate în apel de către procuror, instanța de apel nu s-a pronunțat sau s-a pronunțat superficial, fără argumentarea cuvenită.

Totodată, Colegiul lărgit invocă, că conform art. 123 alin. (2) Cod penal, *prin persoană publică se înțelege: funcționarul public, inclusiv funcționarul public cu statut special (colaboratorul serviciului diplomatic, al serviciului vamal, al organelor apărării, securității naționale și ordinii publice, altă persoană care deține grade speciale sau militare); angajatul autorităților publice autonome sau de reglementare, al întreprinderilor de stat sau municipale, al altor persoane juridice de drept public; angajatul din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică; persoana autorizată sau investită de stat să presteze în numele acestuia servicii publice sau să îndeplinească activități de interes public.*

În acest sens, Colegiul lărgit constată, că instanța de apel a interpretat greșit noțiunea de persoană publică și nu a luat în considerație, că funcția de director de școală cade sub incidența acestei noțiuni, deoarece Mereuță Titu a ocupat funcția de director al școlii medii din satul Opaci raionul Căușeni, fiind angajat în funcție în baza Ordinului Direcției de învățământ Căușeni nr.31K din 5 iunie 1979.

Direcția de învățământ Căușeni este una din subdiviziunile subordonate consiliului raional Căușeni și incontestabil este o instituție publică, și anume prin ordinul acesteia Mereuță Titu Mihail a fost numit în funcția de director al școlii.

La fel, atât Direcția de învățământ cât și școala medie din satul Opaci îndeplinesc activități de interes public. Astfel, este incontestabil faptul că în

virtutea funcției deținute directorul școlii are împuterniciri și îndeplinește activități de interes public.

Art. 9 alin. (1) lit. a) al Legii nr.158 din 04.07.2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public prevede, că categoria funcționarilor publici de conducere include persoanele numite, în condițiile prezentei legi, în funcții publice de conducere precum conducător și adjunct al conducătorului organului din subordinea ministerelor și altor autorități administrative.

Totodată, Colegiul lărgit reține, că inculpatul Mereuță Titu Mihail, a solicitat examinarea cauzei în instanța de fond în procedură specială, pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, potrivit prevederilor art.364/1 Cod de procedură penală, cerere ce a fost admisă de prima instanță.

Astfel, instanța de apel judecând apelul, în conformitate cu prevederilor art. 414 alin.(1), 6) Cod de procedură penală, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel și nu este în drept să-și întemeieze concluziile pe probele cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul verbal.

Însă, instanța de apel, pronunțând o nouă hotărâre de achitare, potrivit ordinii stabilite pentru prima instanță, a făcut trimitere la aceleași probe din rechizitoriu, care au fost apreciate de instanța de fond, fără a le verifica în ședința de judecată a instanței de apel, ceea ce contravine prevederilor art.419 Cod de procedură penală, conform căruia, rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în prima instanță.

Din procesul verbal al ședinței de judecată al instanței de apel din 19 martie 2013 (Vol. III, f.d. 175-176), rezultă, că în instanța de apel a fost interogat pur formal inculpatul Mereuță Titu (Vol. III, f.d. 176), nefiind respectate prevederile art. 367-368 Cod de procedură penală, care prevăd procedura de interogare a inculpatului în instanță și de citire a declarațiilor inculpatului depuse în cursul urmăririi penale și nu au fost interogați martorii sau examinate alte probe, potrivit art. 369, 370-373 Cod de procedură penală.

Reieșind din aceste circumstanțe, avându-se în vedere că în apelul procurorului s-a solicitat condamnare după încetarea procesului penal în privința inculpatului Mereuță Titu, Colegiul lărgit consideră necesar de a admite recursul ordinar declarat de procuror, de casat decizia instanței de apel cu dispunerea rejudecării cauzei, fiindcă au fost încălcate prevederile art. 419 Cod de procedură penală, care prevăd, că pentru a rejudeca cauza, instanța de apel urmează să desfășoare ședința potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în prima instanță și tot aceste prevederi urmează a fi aplicate și în cazul verificării corectitudinii încetării procesului penal, când se solicită condamnarea, ceea ce instanța de apel nu a respectat.

În altă ordine de idei, Colegiul lărgit mai invocă, că la 16 decembrie 2013 a fost adoptată Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție Nr. 13 „Cu privire la aplicarea prevederilor art. 364/1 Cod de procedură penală de către instanțele judecătorești”, unde s-au dat explicații importante pentru examinarea cauzelor în

procedură prevăzută de art. 364/1 Cod de procedură penală și pentru unificarea practicii judiciare.

7. La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile Legii procesual-penale asupra tuturor motivelor invocate în apel de procuror și ținând cont de motivele casării deciziei atacate să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată.

8. Pentru aceste motive, în conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE

Admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Bender, Bațura Raisa, casează decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bender din 19 martie 2013 în privința lui Mereuță Titu Mihail, cu dispunerea rejudecării cauzei de către Curtea de Apel Bender, în alt complet de judecată.

Decizia nu este supusă căilor de atac, pronunțată în ședință publică la 01 aprilie 2014, ora 9⁵⁰.

Președinte

Ursache Petru

Judecători

Timofti Vladimir

Nicolaev Ghenadie

Alerguș Constantin

Gordilă Nicolae